

RESUMÉ

Křesťanská výchova dětí v předškolním věku je téma, které jsem si zvolila pro svou diplomovou práci.

Diplomová práce prověřuje, metodou porovnání teoretických poznatků s aplikací v praxi a realizací v projektech, následující hypotézu: Rozvíjí-li předškolní křesťanská výchova na základě respektování vývojových, věkových a individuálních zvláštností, harmonicky všechny stránky osobnosti dítěte, včetně duchovní, předpokládám, že děti jsou schopné žít křesťanské hodnoty ve své vrstevnické sociální skupině v každodenním životě a na svém stupni vývoje svou víru prožívat a také ji, na základě porozumění řeči symbolů a gest, slavit.

Práce je rozdělena na tři celky. První celek podává náhled na výchovu harmonické osobnosti dítěte. Nejprve na základě odborné literatury popisuje vývojové zvláštnosti dítěte, formování osobnosti a identity. Popisuje socializaci, analyzuje postavení dítěte v kolektivu mateřské školy, která je místem první soustavné formace dítěte v heterogenní sociální skupině a doplňkem výchovy rodinné. Stanovuje stěžejní význam zakotvení a výchovy v rodině. Druhý celek stanovuje cíle křesťanské výchovy k přijetí Boha a jeho poselství. Uvádí falešné i spásné představy o Bohu, který se definitivně zjevuje v Ježíši Kristu. Vedle všedních dnů mají v životě dítěte význam slavnosti. Třetí celek se věnuje výchově ke slavení skrze symboly, slovo a čin. Ukazuje význam slavností i symbolického chápání slavení liturgie a křesťanských svátků. Práce se zaměřuje na porozumění významu slov, činů a symbolů pro slavení, i pro chápání slavení a shromažďování v křesťanské liturgii. Teoretická část ústí v uvedení autorských projektů slavení s dětmi v konkrétním prostředí mateřské školy.

Pracuji jako učitelka mateřské školy, v křesťanském oddělení, které se nám podařilo, v září roku 2000, v Trutnově otevřít. Mám 16 let pedagogické praxe, z toho 9 let pracuji v křesťanském oddělení. Mohu tedy teoretické poznatky ověřit v praxi, s praktickými zkušenostmi za 9 let osobní snahy prosazování křesťanské výchovy, která je stále, vlivem neznalosti či nedostatku informací, podceňována. Na základě shrnutí odborných poznatků z vývojové psychologie, sociologie a pedagogiky je možno konstatovat, že význam a smysl Ježíšova evangelia lze předávat již dětem v předškolním věku a v duchu křesťanské výchovy je celostně formovat, vychovávat a rozvíjet v harmonické osobnosti, k přijetí Božího poselství. Jsem absolventkou kurzu etické výchovy, jejíž aktivity v praxi využívám a katechetkou dětí 1. třídy ZŠ. Profese učitelky je povoláním, které vyžaduje profesionalitu jak v oblasti praktické, tak teoretické. To klade značné nároky na její odbornost, ale i přirozenost, sama je dítěti autentickým svědectvím víry v každodenním životě. Aby mohl pedagog působit

profesionálně, musí mu být styl výchovy vlastní, neboť v mateřské škole realizuje první soustavnou formaci dětí ve vrstevnické sociální skupině. Dítě nepoznává jaký Bůh je na základě rozumového uvažování a argumentace, ale na základě konkrétních prožitků a zkušeností s lidmi, kteří o něm svědčí.

V předškolním věku se dítě vyvíjí ve sféře fyziologické i psychické, má své specifické prožívání času, přítomnosti, specifické potřeby, zkušenosti, hravost, i svou logiku víry. Výchova dětí má být v tomto věku zaměřená na rozvoj těch lidských schopností, které jsou antropologickým základem života víry, tedy rozvoj schopnosti důvěřovat, postoj vděčnosti, úžasu, vzývání, radostné účasti. Vychováváme-li dítě křesťansky musí být prožívání Boží přítomnosti součástí každodenního života. Bůh nesmí být někým, kdo s dětským světem nesouvisí. Křesťanská výchova musí být integrována do celkového výchovného působení.

Na základě studia odborné literatury je cílem práce, aby křesťanská výchova byla podložena teoretickými odbornými poznatky z vývojové psychologie, sociologie i pedagogiky, pro zkvalitnění práce s dětmi, pro lepší komunikaci s nimi a získala tak rovnocenné místo na pedagogickém poli výchovných směrů. Uvedených poznatků je možno využít pro představení koncepce křesťanské výchovy rodičům dětí, laické i pedagogické veřejnosti. Dané informace je možno využít pro zařazování prvků této výchovy do školních vzdělávacích programů.

Práce podává ucelený přehled o koncepci a antropologických základech křesťanské výchovy, která dává samé základy životních hodnot, spirituality a etiky, morálky, smyslu života. Cíl koncepce křesťanské výchovy pro předškolní věk, pro formování představ o Bohu, nikoli představ falešných, je shrnut ve větě: Bůh mě má rád. Bůh se definitivně zjevuje v Ježíši Kristu. Kristus je smyslem dějin a lidí. Křesťanská výchova v předškolním věku je kristocentrická. Pravda víry se děje v jejím konání a žití aktuálního dnes. Aby děti rozuměly řeči symbolů, slov a činů, je potřeba smyslově-symbolické výchovy, prožíváním prostřednictvím celého těla a všech smyslů v situacích, které děti prožívají. Křesťanství nabízí život z lásky a v lásce. Tuto víru s dětmi slavíme, tuto víru žijeme. Liturgický rok, který svou strukturou dělí čas na všední dny a slavnosti, umožňuje aktuální prožívání přítomnosti a organické spojení křesťanské výchovy se životem. Jestliže děti žijí přítomnost a je jim přirozené oslavovat Pánovo přítomné „dnes“, „tady a teď“ v našem životě a v našich dějinách, prověřovaná hypotéza se v diplomové práci potvrdila. Naše slova a skutky jsou našim dětem cestou a svědectvím o živém Bohu. V neopakovatelném období dětství, které je nosným pilířem rozvoje člověka.